

Will Schwalbe (vert. Otto Biersma en Luud Dorresteyn) : 'De leesclub voor het einde van het leven' Uitgeverij Ambo, Amsterdam 2013. ISBN 9789026323065
(Alvleesklierkanker/Kanker/PO/1) Zie ook: www.amboanthos.nl
Vert. van: *The End Of Your Life Book Club*

Soort boek/ziekte/stijl: Een mooi boek waarin de Amerikaanse Wil Schwalbe (1962) beschrijft hoe hij samen met zijn moeder een 'leesclub' vormt, gedurende de laatste periode van haar leven, terwijl zij palliatief werd behandeld voor een ongeneeslijke vorm van alvleesklierkanker.

Moeder en zoon hebben beiden al jaren een voorliefde voor het lezen van literatuur die hen in deze periode helpt om onderwerpen die zij moeilijk vinden om te bespreken toch bespreekbaar te maken. Ze bespreken de literatuur dan ook niet uitgebreid, maar gebruiken deze om onderwerpen ter sprake te brengen. Terwijl ze in hun gesprekken veel verschillende boeken bespreken, van jeugdboeken tot wereldliteratuur, beschrijft Will ook gebeurtenissen en achtergronden uit het familieleven en het leven van zijn moeder, die een eredoctoraat kreeg en een groot deel van haar leven een belangrijke rol gespeeld heeft in het vluchtelingenwerk, waarvoor ze onder meer regelmatig in Afghanistan was.

Daarnaast beschrijft hij hoe zij de laatste maanden van haar leven doorbracht, wat zij belangrijk vond, waar zij grenzen trok en welke ambities zij nog had. Boek van 304 pagina's met achterin een bibliografie.

Over de schrijver:

Will Schwalbe (1962) werkte als uitgever en schrijft regelmatig voor The New York Times en Business Traveller. <http://shelf-life.ew.com/2012/10/05/will-schwalbe-end-of-your-life-book-club/>

Wat viel op:

Het zou mooi zijn als vele mensen op deze manier gebruik maakten van literatuur om samen na te denken over onderwerpen die hen aangaan en moeilijk liggen, en ze dan wel of niet bespreken. Dat is de kracht van dit boek: Will en zijn moeder bespraken perioden uit zijn en haar leven, meningen, overeenkomsten en verschillen in visie die ter sprake komen omdat ze het hebben over boeken die ze lazen en wat ze daarin opviel. Hun perspectieven zijn vaak net verschillend waardoor ze elkaar nog meer zien en meer bespreekbaar kunnen maken.

Citaten:

Pag.13: 'Voor degenen onder u die *Crossing to Safety* niet hebben gelezen, of nog steeds doen alsof ze het wel hebben gelezen: het verhaal gaat over de levenslange vriendschap tussen twee stellen: Sid en Charity, en Larry en Sally. Aan het begin van de roman sterft Charity aan kanker. Dus toen ik het uit had, lag het voor de hand dat ik er met mam over wilde praten. De roman gaf ons een handvat om te praten over zaken waarmee zij werd geconfronteerd en ook over dingen waar ik mee zat.

'Denk je dat hij het zal redden?' vroeg ik bijvoorbeeld, doelend op Sid, die aan het einde van de roman erg vaak alleen is.

'Natuurlijk zal het moeilijk voor hem zijn, maar ik denk dat hij er wel bovenop komt.' Dat geloof ik zeker. Misschien niet meteen. Maar hij zal het wel redden,' antwoordde

zij dan, verwijzend naar Sid, maar misschien ook wel naar mijn vader.'

Pag.45-47: 'Tegelijk met *Duizend schitterende* zonnen gaf mam ons een prozaïscher werk, getiteld *Hoe gaat het met je?*, een boek uit 2004, geschreven door de maatschappelijk werkster en tevens psychotherapeute Susan Halpern, die zelf kankerpatiënte is geweest en haar ziekte heeft overwonnen. De ondertitel luidt: *Omgaan met zieke mensen*. Maar het gaat er eigenlijk over wat je kunt doen als je bang bent dat wat je wilt doen verkeerd uitpakt, zodat je maar liever niets doet. (...) Halpern wil de lezer laten nadenken over het verschil tussen de vraag 'Hoe voel je je?' en 'Wil je dat ik je vraag hoe je je voelt?' En zelfs in het geval van je moeder is de eerste vraag opdringeriger, nadrukkelijker en veeleisender dan de tweede. (...) Ik schreef het volgende op:

1 Wil je praten over hoe je je voelt?

2 Vraag niet of je iets kunt doen. Stel iets voor of doe dat gewoon, als dat niet te opdringerig is.

3. Je hoeft niet de hele tijd te praten. Soms is het genoeg om er te zijn.'

Pag. 281: 'toen ik op dat moment naar mam keek, zag ik niet iemand die ziek was, maar ook niet helemaal de moeder die ik mijn hele leven had gekend. Na zoveel boeken die we gezamenlijk hadden gelezen en zoveel tijd samen bij de dokter was het alsof ik naar een iets ander mens keek, een nieuw mens, iets excentrieker en gevatter. Ik zou mijn moeder vreselijk gaan missen, maar deze nieuwe persoon ook; ik had haar graag beter leren kennen.'

Recensies/extra:

<http://curledupbook.blogspot.nl/2013/06/will-schwalbe-de-boekclub-voor-het.html>

'(...) Ze toonden ons dat, waar mam en ik ons ook bevonden op onze afzonderlijke reizen, we hoe dan ook boeken konden delen, en als we boeken lasen waren we niet een zieke en een gezonde, maar eenvoudig een moeder en een zoon, die samen nieuwe werelden betraden.(...) Ik vond het boeiend om te lezen hoe moeder en zoon met de ongeneeslijke ziekte omgingen. Will had baat bij mediteren en mindfulness, zijn moeder vond steun in haar geloof en gebed. En natuurlijk waren er de gesprekken van de leesclub, die vaak een referentiekader hadden met hun persoonlijke interesses, herinneringen en de actuele situatie.(...) Hoewel elk hoofdstuk de titel van een boek draagt, betekent dat niet dat deze uitgebreid besproken worden. Misschien wat teleurstellend voor de lezer die dit had verwacht, maar ik vond het een aangename verrassing. (...)'

<http://www.nadelunch.com/cultuur/boeken/will-schwalbe-de-leesclub-voor-het-einde-van-het-leven-wat-boeken-met-je-kunnen-doen/>

Sigrid Leeuwerik (1989): '(...) Uit de boeken vloeien gesprekken voort. Soms gaan die gesprekken over de dood, maar veel vaker gaan ze over het leven. Doordat Will onderwerpen uit de boeken aan kan grijpen om een gesprek te starten, komt hij veel meer te weten over zijn moeder. Heeft ze ergens spijt van? Heeft ze zich ooit eenzaam gevoeld? Hoe zou zij zich in een bepaalde situatie gedragen? Angsten of gedachten waarover Will en zijn moeder misschien niet makkelijk spreken, worden bespreekbaar gemaakt door de boeken die ze lezen. (...)De roman is een prachtig

document van de laatste jaren van het leven van Mary Anne Schwalbe, in het bijzonder van de band die ze met haar zoon Will had. De intieme leesclub van de twee en de inzichten die ze in de periode van ziekte hebben, zijn boeiend en maken dat je de leeslijst van Will en Mary Anne (achter in het boek) zelf ook wilt lezen.'

- See more at: <http://www.nadelunch.com/cultuur/boeken/will-schwalbe-de-leesclub-voor-het-einde-van-het-leven-wat-boeken-met-je-kunnen-doen/#sthash.VVVbPG2N.dpuf>

<http://joke-boekhappen.blogspot.nl/2013/05/will-schwalbe-de-leesclub-voor-het.html>

Joke op woensdag, mei 29, 2013 : '(...) Veel meer gaat dit boek over het verloop van een vreselijke ziekte en het voorbereiden op de dood, waarbij boeken onbetwist een belangrijke leidraad kunnen zijn en een manier om met elkaar in gesprek te raken over de dood én het leven. Want Will heeft het daar regelmatig moeilijk mee; hoe kan hij zijn moeder zeggen dat hij haar dankbaar is voor alles wat zij hem heeft gegeven, zonder daarbij de suggestie te wekken dat hij haar al opgegeven heeft? Hoe kan hij spreken over de belangrijke dingen van het leven zonder daarbij de naderende dood krampachtig te vermijden? Want Mary Anne Schwalbe klampt zich nog aan het leven vast en probeert zo lang mogelijk alles te blijven doen zoals ze dat gewend was. (...) De kracht van dit boek zit voor mij vooral in de beschrijving van het balanceren tussen leven en dood; hoe ga je om met iemand die dood gaat en hoe verzoen je je met je eigen aankomende dood. Ik was daar op dit moment niet naar op zoek. Had dit boek meer gegaan over de gelezen boeken en minder over ziekte, dan had ik het hoger gewaardeerd. Maar voor iemand die juist geïnteresseerd is in zo'n stervensproces is het beslist zeer de moeite waard.'

<http://postscriptum.nl/boekbesprekingen/ruud/de-leesclub-voor-het-einde-van-het-leven-will-schwalbe.html>

Ruud Aret: 'Ja, dit verhaal gaat over de dood en gelukkig heeft de uitgever vermeden dit expliciet in de titel te vermelden. Waarom? Omdat dit bij de consument afschrikt. Maar dat het etiket altijd af kan wijken van de inhoud bewijst dit boek. Om te beginnen: Will Schwalbe schreef een prachtig eerbetoon aan zijn moeder, is nergens larmoyant en kan zelfs als verwerkingsliteratuur een louterende werking hebben, al zou ik de aankomende lezer willen adviseren dit boek nu al als voorbereiding op onontkoombare tijden te lezen. Het verhaal bezit zoveel liefde, levenskracht en filosofie dat iedere lezer bij zichzelf gaat afvragen of dit niet het ultieme traject is dat bij een naderend afscheid bewandeld dient te worden. (...) De boeken die zij afzonderlijk voorstellen hebben voor de één meer waarde dan voor de andere en vice versa. Het lijkt er sterk op dat literatuur een remedie is tegen alle bijkomstigheden die een kuur tegen kanker met zich meebrengt. Praten over boeken verdrijft de pijn en de leegte. (...)'

<http://www.amboanthos.nl/catalogi/ambo-schwalbe-voorjaar%202013-6de%20proef.pdf>

http://amboanthos.nl/NF_result_titel.asp~T_Id~1199~A_Id~448&A_Id2~~A_Id3~